

Ob 15-letnici Iskre v Lipnici - milijonti števec pogovorov

LIPNICA, 12. NOVEMBRA — Ta dan je kolektiv obrata urnih mehanizmov v Lipnici pri Kropi slavil kar dva pomembna dogodka: 15-letnico Iskre v Lipnici in proizvodni uspeh — milijonti števec pogovorov. Ob navzočnosti predsednika občinske skupščine Radovljica Stanka Kajdiža, direktorja matične tovarne iz Kranja Jožeta Hujsa, dipl. oec. in njegovih sodelavcev ter predstavnika Iskra Commerce iz Ljubljane, Vladimira Murka, dipl. ing., je stekel skozi izredno spretno roke delavk na tekočem traku »zlati« oz. milijonti števec pogovorov.

V uvodu je predsednik DS Jože Katrašnik iskreno pozdravil vse navzoče, povedal nekaj misli o pomenu proizvodnega uspeha, nakar je tehnolog Ivan Mihelič izročil sestavne dele za jubilejni števec pogovorov mojstru Vinču Golmajerju, le-ta pa prvi delavki na tekočem traku. Gostje so z zanimanjem opazovali potek dela; po 13 sekundah je jubilejni števec že prevzel vodja kontrole Janez Debeljak, ga pripel na podstavek in izročil šefu obrata inž. Damjanu Hafnerju, le-ta pa direktorju matične tovarne v Kranju, dipl. oec. Jožetu Hujsu, z željo, da bi bil ta izdelek tudi eden izmed pomembnih jubilejnih spominov v zavezni vitrini kranjske tovarne. Imenovani se je iskreno zahvalil kolektivu za ves trud in prizadevnost, predvsem pa za izredno kvaliteto, ki Iskrini zvezdi odpira številna pota v konkurenčnem svetu. V govoru, ki ga je nato imel vodja obrata inž. Damijan Hafner, je med drugim dejal:

»Tovarišice in tovariši, cenjeni gostje, dragi prijatelji, dovolite mi, da v imenu kolektiva v Lipnici, ki te dni proslavlja dva pomembna uspeha: 15 let Iskre v Lipnici in proizvodnjo milijontega števca pogovorov, spregovorim nekaj besed.

Na zvoniku v Kobaridu še danes dela stolpna ura, na

kateri piše: Ivan M. Pogačnik, Podnart — Kropa, Goranje Kranjsko 1887. To je samo eden od dokazov, da so na tem mestu pred več kot 100 leti izdelovali velike ure. Pozneje so tu izdelovali žičnike s pogonom na vodna kolesa, ki so še pred 50 leti dajala svojstven pečat celotni dolini pod Jelovico.

Leta 1948 je tovarno prevzelo podjetje Plamen v Kropi, s 6. 8. 1956 se je kolektiv priključil tovarni Iskra Kranj. Da je bila odločitev koristna, kažejo naslednje ugotovitve:

Ko je Iskra prevzela kolektiv v Lipnici, je bilo tu zaposlenih 30 delavcev, ki so proizvajali razne dele na nekaj stružnih avtomatih in proizvajali nekaj vrst mehanskih ur, v vrednosti 30 milijonov S dinarjev letno. Iskra je pričela z izdelavo perspektivnega programa. Z rekonstrukcijo smo pričeli v Lipnici leta 1959. V letu 1961 je znašala proizvodnja 380 milijonov S dinarjev, v letu 1971 pa bomo proizvedli za prek 2,5 milijarde S din, od tega ca 900.000 \$ izvoza na konvertibilno področje in to firmam, ki so poznane po vsem svetu in zahtevajo najvišjo kvaliteto.

Števci pogovorov v izvozu predstavljajo moč našega kolektiva in prav zato je milijonti števec toliko bolj po-

(Dalje na 5. strani)

»Avtoelektrika« Nova Gorica

Devetmesečno poslovanje

Umirjenost rasti proizvodnje in prodaje, zaznamovana v prvem polletju, se nadaljuje tudi v tretjem kvartalu. Z akcijskim programom za realizacijo osnovnih ciljev gospodarskega načrta za leto 1971 in stabilizacijo poslovanja so bili sprejeti ukrepi, ki imajo namen zagotoviti vsebinsko realizacijo gospodarskega načrta po obsegu predvidenega dohodka, osebnih dohodkov in dobička. Z realizacijo ukrepov akcijskega programa bo dana možnost prebroditi trenutno krizo brez večjih posledic za poslovne rezultate.

I. Pogoji poslovanja

Tekoče leto je karakteristično po spremembah, ki spremljajo politično-ekonomska gibanja. Družbeni ukrepi na področju gospodarstva so usmerjeni v normalizacijo gospodarskih tokov, ki so v letu 1970 dosegli visoko stopnjo inflacije ter visok zunanjetrgovinski primanjkljaj. Ob negativnih pojavih v našem ekonomskem življenju so nujni ukrepi za odpravo predreformskih primerov administrativnega gospodarjenja in jačanja delovanja čistih tržnih odnosov. V cilju družbeno ekonomske konsolidacije gospodarskega sistema Jugoslavije so bili sprejeti poleg političnih sprememb še naslednji ekonomski ukrepi:

— V letu 1970 so bile zamrznjene vse cene. Temu je sledilo tekom leta 1971 usmerjeno povečanje cen energije (električna energija, nafta in derivati itd.) in prometnih storitev. Postopoma so v prvem polletju in tretjem kvartalu 1971 naraščale cene reprodukcijskega materiala ter storitev,

— V začetku leta 1971 je bila spremenjena pariteta dinarja od din 12,50 za dolar na 15,00 za dolar. Tekom leta 1971 so revalvirane posamezne tuje valute z občutnimi bremenimi na ceno uvoza,

— Spremenjene so bile tarife prometnega davka s posrednimi dejstvi na povečanje stroškov proizvodnje,

— Spremenjene so bile dajatve na izplačilo osebnih dohodkov. Zmanjšanje dajatve je prispevalo k določeni razbremenitvi gospodarstva,

— Omejeno je bilo gibanje osebnih dohodkov. Najprej z zveznimi, nato z republiški predpisi. Gibanje osebnih dohodkov je sedaj

usmerjeno z družbenimi oziroma samoupravnimi dogovori.

Vsi ti ukrepi so imeli pri- lično vpliv na rezultate poslovanja preteklega razdobja, zato jih je treba tudi upoštevati ob primerjalni oceni letošnjih rezultatov z rezultati preteklega obdobja.

Spremenjena pariteta dinarja neugodno vpliva na višino obveznosti do inozemstva za najete kredite za uvoz opreme. Prav tako negativno vpliva na ceno uvoženega reprodukcijskega materiala. Ugoden vpliv ima devalvacija na izvoz, ker je dana možnost večjega dinarskega iztržka.

Že v prvem polletju smo ugotavljali negativne vplive zvišanja cen električne energije, nafte in derivatov, proizvodnih storitev ter cen repro-

dukcijskega in drugega materiala. Takrat sicer posledice niso bile tako vidne kot v tretjem kvartalu. Cene reprodukcijskega materiala so v prvem polletju odstopale od planskih tovarniških cen za poprečno 5,9 odstotkov, v tretjem kvartalu se je to odstopanje povečalo na poprečno 15,3 odstotka in predstavlja za celotno razdobje januar — september odstopanje za 7,3 odstotka.

Prodajne cene naših izdelkov so bile v prvem polletju nespremenjene. Pozneje so z našimi kupci bili doseženi sporazumi o določeni korekturi prodajnih cen. S tem bo možno delno paralizirati vplive povečanih stroškov proizvodnje.

Gibanje izplačanih osebnih dohodkov na zaposlenega ne (Dalje na 7. strani)

Ob 15. obletnici Iskrinega obrata urnih mehanizmov v Lipnici pri Kropi so izdelali tudi milijonti števec pogovorov. Slovesnosti so se udeležili predsednik obč. skupščine Radovljica, direktor Iskrine matične tovarne v Kranju in nekateri vodilni delavci ter predstavniki Iskra Commerce. Na sliki: gostje si ogledujejo potek montaže »zlatega« oz. jubilejnega števca pogovorov. (Od leve: šef kadrovske službe Ivan Cvar, pom. direktorja dipl. inž. Alojz Grčar, predsednik poslovnega odbora inž. Franc Klemenčič, direktor tovarne v Kranju Jože Hujs, dipl. oec., predsednik obč. skupščine Radovljica Stanko Kajdiž in šef obrata v Lipnici inž. Damijan Hafner)

Delež Iskre na manevrih »Svoboda 71«

Naše dnevno časopisje je o poteku letošnjih manevrov »Svoboda 71« že dokaj podrobno in na široko poročalo. V teh poročilih pa smo pogrešali besede o tem, kako so na manevrih delovala sredstva za zveze, ki jih proizvajajo naše tovarne Iskra za potrebe vseh dejavnikov, ki sodelujejo v pripravah na splošni ljudski odpor. V ta namen smo naprosili vodstvo zvez, ki je bilo organizator službe zvez na manevrih na področju SR Slovenije za oceno Iskrinih aparatov. Danes o tem prinašamo ustrezen sestavek.

Uspešno vodstvo obrambe dežele je v splošni obrambni vojni precej odvisno od hitrega in tajnega prenašanja ukazov, poročil in obvestil, t. j. odvisno je od delovanja zvez. Dežela, ki se je odločila za splošno narodno obrambno vojno, ima to prednost, da lahko svoje ozemlje že v miru pripravlja za morebitno vojno. V ugodnem položaju je zlasti SR Slovenija, z relativno močno elektronsko industrijo. Pomemben dejavnik v proizvodnji elektronskih naprav in pri vzgoji strokovnih kadrov za vzdrževanje tehnike je vsekar Iskra, ki se načrtno vključuje v splošna prizadevanja, da bi zagotovila kvalitetne naprave za potrebe radijskih in žičnih zvez za primer vojne.

Na manevru smo organizirali zveze z naslednjo tehniko zvez iz proizvodnje Iskre: radijske UKV naprave RT-20 TC6 radijske UKV naprave UKP-5 telefonski aparat M-63

Vse navedene naprave so delovale brezhibno, tako že pred, kakor tudi na samem manevru. Če upoštevamo to, da so predvsem radijske naprave RT-20 TC6 in UKP-5 bile dostavljene koristnikom šele tik pred manevrom in je bilo urjenje oseb, ki so z njimi upravljale zelo pičlo (približno 8 ur), ocenjujemo, da so naprave dobro prestale svoj »krst«, da so enostavne za rokovanje, sodobne in kvalitetne.

Za učinkovanje proti sistemu zvez so delovale tudi naprave za ustvarjanje motenj, vendar kljub množici raznih elektronskih naprav in teh motilnih naprav, so aparature za zveze iz Iskre delovale solidno.

Zelo pomemben element v sodobni obrambni vojni je lahka in enostavna premičnost tehnike zvez in njihovo vzdrževanje v premikanju enot, ki jo uporabljajo. Izvedba Iskrinih naprav precej upošteva ta element in je opaziti, da imamo proizva-

jalca, ki intenzivno dela še naprej na tem, da bi bila vsa ta sredstva za zveze čim manjša in lažja, vendar pa na drugi strani tudi kakovostna in zanesljiva.

Ob koncu lahko rečemo, da je namen uporabe radijskih in telefonskih naprav v postavljanju organizacije zvez na manevru v celoti bil dosežen. Z delovanjem tehnike zvez smo glede na čas, ki smo ga porabili za priprave in urejanje v popolnosti zadovoljni.

Na manevru smo si nabrali bogate izkušnje v organizaciji in delovanju tehnike zvez. Realno sliko in še trdnejše ocene pa bodo dale šele skupne analize, na osnovi katerih bomo vsem proizvajalcem naprav posredovali vse pripombe in priporočila, ki bodo iz teh analiz izšla.

AC

»Usmerniki« Novo mesto

Nezaupnica direktorju

V 43. številki našega lista smo objavili obširen zapis iz razgovora z direktorjem tovarne usmerniških naprav v Novem mestu. Objavljeni članek enostransko osvetljuje položaj v tej naši tovarni, ker na postavljena vprašanja niso razen direktorja odgovarjali še predstavniki delavskega samoupravljanja in družbeno-političnih organizacij tovarne. Navedbe o omejenem članku torej ne kažejo dejanske slike v novomeški tovarni.

Spričo tega, da direktor Emil Ogrinec, dipl. ing. v svojem, nekaj več kot enoletnem delu v tovarni, ni uspel izpeljati ob prihodu na to delovno mesto predlaganega programa nadaljnjega razvoja tovarne, pač pa le-ta za-

haja v vedno težji gospodarski položaj, mu je delovni kolektiv na sestanku 12. t. m. izrekel nezaupnico. Nezaupnico pa je hkrati izrekel tudi vodji kontrole Janezu Rajku, dipl. ing.

Delavci so na sestanku sicer ugotovili, da nimajo ničesar proti strokovnosti direktorja, vendar pa dejstvo, da v tem obdobju predlaganega programa ni uspel izpeljati jasno kaže, da mu manjka sposobnosti za vodenje tovarne. Zlasti s tega vidika je tako direktorju Ogrincu, kakor tudi vodji kontrole Rajku izglasoval nezaupnico.

Na mesto vršilca direktorja je delovni kolektiv imenoval Stanislava Čarmana, dipl. ing., dosedanjšega vodjo proizvodnje.

Sistem informacij v gospodarstvu

(nadaljevanje iz 44. štev.)

Prav je, da vemo zakaj informacijski sistem gradimo. Kopičenje golih števil, kot je to primer v naši uradni statistiki, v našem dragem sistemu SDK, ki zdaj forsira močno mrežo za zbiranje podatkov, nadalje cela vrsta internih industrijskih statistik, poročil za občino, banko, itd. Vse to je masa podatkov, ki ostaja relativno slabo izkoriščena. In investicije, ki jih da informacijski sistem kot tretjo stopnico na tej poti do poslovnega sistema, je treba presojati po tem, kaj bo končno neka masa informacij, ki jih imamo v predalu, dala, kaj bomo na osnovi te mase informacij lahko ukrenili, odreagirali. No in od frekvence dražljajev, pod katerimi se podjetje nahaja, je odvisen obseg informacij in njihova finesa. Zelo pomembna je, sicer že stara ideja, da bi enkrat za slovenski in jugoslovanski prostor zgradili kompleksni informacijski sistem o stanju zalag trgovskega blaga. Če hočemo danes temu priti do dna, je potrebno ogromno časa. Takšni kompleksni informacijski sistemi so gotovo velika investicija, če zagotovimo vprašanje tajnosti, učinkovitosti, cenosti, itd.

Če zdaj vzamem sklop teh štirih stopnic — tehnološka struktura, nad njo organizacijska struktura, potem informacijska struktura, oz. sistem in upravljalna struktura v pravem pomenu besede, ki skriva v sebi strategijo, se pravi uravnavanje

poslovnega sistema na daljši rok in pa taktiko, ki se briga o načinu, odreagiranjem na trenutne dražljaje, potem nam manjka samo še ena struktura za to, da bi prišli do pojma poslovnega sistema in sicer — pojem ekonomske strukture. Imamo lahko idealno izdelan tehnološki sistem do bravuroznih dosegov, organizacijski sistem, informacijski sistem, lahko imamo tudi upravljalški sistem, vendar — če ne predpišemo kriterija, ali več kriterijev smotrnega poslovanja, potem nimamo ekonomskega sistema. Z drugo besedo — če nekega tehnološkega dogajanja, oz. širšega organizacijskega ne merimo v jeziku nekih ekonomskih kategorij, ki jih podjetje šteje za najbolj ustrezne, potem to ni ekonomski sistem in je celoten poslovni sistem lahko v ekonomskih merilih nesposoben za življenje, kljub sijajnim investicijam v tehnologijo, itd.

Pojem podjetja se da vedno stopnjevati tako, da mu nalagamo vse nove in nove attribute, ki se zaključijo s pojmom poslovnega sistema. Sem spada osnovna trojica notranjosti podjetja. Če ga razseciram je gotovo njegov vhod ali nabava, kot ga poznamo, svet zase in je treba vse poslovne procese, ki so množica tehnoloških, organizacijskih in informacijskih ter upravljalških procesov — ves ta kompleks moramo vrednotiti po ekonomskih kriterijih. Poslovni proces, oz. strukturo na ta način razbijemo na tri dele. Ena je vhod pod imenom nabava, druga je sam proces, ko gre za proizvodnjo ali kakšne druge servise dejavnosti in končno izhod, ki je zelo kritičen pri nas v teh pogojih velike samostojnosti, kompetenc, dolžnosti podjetja. Ta izhodna sfera je zato najtežji del, tak nemiren tampon med sicer zelo disciplin-

(Dalje na 7. strani)

Misija dobre volje — v Srbiji in na Kosmetu

V času vesplošne nelikvidnosti, v času, ko so na rednem programu mučni obiski ekip, ki skušajo pri naših poslovnih partnerjih zbrati vsaj simbolične vsote dolžnega denarja — se je na jugoslovanski jug podala ekipa drugačne vrste. V šali so jo imenovali »misija dobre volje« in je imela za cilj pospeševati prodaje izdelkov za široko rabo. Posredujemo nekaj bežnih zapažanj člana te ekipe.

Po akcijskem načrtu in mimo njega

Na potnem nalogu, ki sem ga prejel pred odhodom na instruktorno potovanje v Srbijo in na Kosmet je pisalo, da me pošilja podjetje z nalogu, da seznanim potrošnike tega področja s tehničnimi in uporabnimi lastnostmi nekaterih artiklov takoimenovane »potrošne elektronike«. Torej — z brivniki, sesalniki, radijskimi sprejemniki, gramofoni itd. Na poti naj se obrnem na naše regionalne izpostave — filiale, ki bodo akcijo verjetno izkoristile tudi v svoje posebne namene. — Tako se je tudi zgodilo.

Začeli smo z Beogradom. Zbrani trgovski eliti je spregovoril najprej »domaćin« — direktor filiale Vukota Samardžić. Odlično je govoril, tako kot človek, ki ve, da predstavlja veliko in obeta-

jočo firmo. Zbrani publikli je med drugim povedal, da Iskra Commerce kot zastopnik Združenega podjetja ni samo »eksploator« krajevnih finančnih potencialov, temveč uresničevalec dvostranskega prometa v blagovni izmenjavi med dvema republikama. Kajti razen kot prodajalec se Iskra pojavlja v Srbiji tudi kot pomemben kupec surovin in polfabrikatov — vloga, ki našim poslovnim partnerjem včasih ni povsem jasna in dojemljiva. Omenil je tudi, da izredne proizvodne zmogljivosti matičnega podjetja Iskra terjajo ustrezno tržišče: najmanj tolikšno, kot je celotna Jugoslavija, pri določenih artiklih velikoserijske proizvodnje pa nas rentabilnostni račun sili prek državnih meja. Na jugoslovanskem trgu se srečujemo z domačo in

(Nadaljevanje na 6. str.)

ISKRA — ELEKTROMECHANIKA KRANJ

razglašala
prosto delovno mesto

VODJE ELEKTRO DELAVNICE

Pogoji:

- diplomirani elektroinženir za jaki tok s štiriletno prakso na področju električnih inštalacij in naprav ali
 - elektroinženir za jaki tok s šestletno prakso na področju električnih inštalacij in naprav.
- Pismene prijave pošljite do 6. decembra 1971 na naslov: ISKRA — Elektromehanika Kranj — Kadrovski oddelk — Kranj, Savska loka 4.

Investicije ne bodo zavirale rasti osebnih dohodkov

● Izdelkov ni problem prodati, večji problem je normalno financiranje proizvodnje ● Pogoji za še večjo proizvodnjo ● Investicije — solidna podlaga za nadaljnje zaposlovanje, večanje produktivnosti, večanje proizvodnje in skladov ter večanje osebnih dohodkov oz. socialne varnosti sedanje in bodoče generacije

Kranj, 9. novembra — Delovna konferenca sindikalne organizacije kranjske tovarne, ki jo je vodil predsednik sindikata Vinko Šarabon, je bila dobro pripravljena. Seji sta prisostvovala tudi predsednik ObSS Stane Božič in tajnik sindikata ZP Janez Šilc.

Glede osebnih dohodkov smo že pisali v prejšnji številki, v današnji številki pa povzemamo nekaj misli predsednika sindikata Vinka Šarabona, ko je govoril o proizvodnji oz. poslovanju kranjske tovarne.

»Za stabilizacijo gospodarstva se sprejemajo določeni

ukrepi. Sodimo, da se ti ukrepi sprejemajo prepočasi in da se med tem, ko se sprejemajo oz. načrtujejo novi ukrepi, odnosi tako spreminjajo, da jim le stežka sledimo. Za letos pričakujemo sicer ugoden gospodarski rezultat z večjim dohodkom, pa tudi večjimi OD. V 9 mesecih letošnjega leta smo plan proizvodnje izpolnili s 83%, v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta pa je vrednost proizvodnje večja za 39%. Med tem smo tudi zaposlili precej novih ljudi. Za celo leto smo planirali 5350 zaposlenih, v 9-mesecih pa to poprečje dosega že 5392. To bi pomenilo, da smo letos dosegli za 18% večjo proizvodnjo na zaposlenega (fizični obseg), mesečni OD na zaposlenega pa so večji za okrog 27%. To je za 10% več, kot smo predvidevali, in še vedno v okvirih, ki nam jih nudi znatno preseganje plana proizvodnje. Očitno pa je tudi, da to še vedno ni popolno nadomestilo za povečanje produktivnosti in povečanja življenjskih stroškov.

Nekateri podatki kažejo, da so se življenjski stroški v letošnjem letu povečali za 18%, v vsem letu pa da bodo večji za 20%. Vsa ta povečanja kažejo na nenormalne

poraste, zato je nemogoče natančno predvideti posamezne dogodke, ki vplivajo na obseg proizvodnje, produktivnost, OD in življenjske stroške. V splošnem lahko ugotovimo, da se delilna mrzlica nadaljuje in da pogoji za neko ustaljeno gospodarsko predvidevanje in objektivno določanje nadomestil za opravljeno delo še niso dozoreli. Iz tega lahko zaključimo, da bomo tudi za prihodnje leto morali regulirati naše poslovne odnose in delitev dohodka za sorazmerno neustaljenih gospodarskih razmerah.

Razveseljivo je dejstvo, da smo v stanju tudi pri obstoječih sredstvih še povečati proizvodnjo in produktivnost. To pomeni izkoriščanje obstoječih rezerv in tržnosti naših izdelkov. Kot se ponavadi izražamo, bomo morali intenzivneje gospodariti, in si na ta način tudi izboljšati delilna razmerja v korist skladov, ki so nam potrebni za financiranje razširjene produkcije oziroma osnove za nadaljnji razvoj tovarne, s tem pa tudi pogojev za doseganje večjega dohodka in osebnih dohodkov. Letos pričakujemo, da bomo dosegli okrog 30 milijonov dinarjev dobička, prihodnje leto pa okrog 50 milijonov. Znatno del tega se porabi kot sklad skupne porabe za financiranje raznih potreb delavcev (stanovanja, izobraževanje, regres, dotacije idr.).

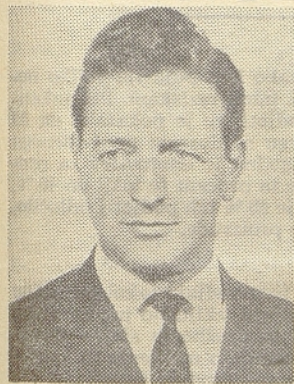
Bodoče potrebe tega sklada niso nič manjše, kvečjemu večje. Znane so draž-

ve gradbenih objektov, kakor tudi dražitve opreme, potrebne za modernizacijo in širitev proizvodnje. Zaradi tega mora biti naš interes, da se stopnja dobička postopno povečuje z izboljšanjem dela in poslovanja v celoti. Praksa nam dokazuje, da nam proizvodni pogoji omogočajo izboljšanja, katera pa bomo morali še ojačati, da bomo kos predvidenim nalogam. Za prihodnje leto moramo nujno povečati OD za najmanj 16% ali za okrog 30 milijonov dinarjev, kar ustreza približno 100 milijonov večji vrednosti proizvodnje. Te proizvodnje ni problem prodati, večji problem je normalno financiranje te proizvodnje. V javnosti se to imenuje likvidnost, oz. plačilna sposobnost, od česar zavisi plačevanje materiala

za nemoten potek proizvodnje, plačevanje delavcev in namensko financiranje stvari iz skladov.

Za naš nadaljnji razvoj in proizvodno ekspanzijo bodo prihodnje leto potrebne znatne investicijske naložbe, ki jih ne bomo zmogli sami. Če se temu razvoju nočemo odpovedati, potem je edina alternativa v tem, da napnemo vse moči in vložimo v širitev proizvodnje maksimalno možno višino sredstev lastnega dohodka in poiščemo kreditorje za del, ki ga sami ne zmoremo. Pri tem zlasti gre za čimhitrejšo izgradnjo nove tovarne na Laborah. To bo imelo za posledico večkratno povečanje proizvodnje, v kateri zavzema vse večji delež proizvod-

(Dalje na 5. strani)

Predsednik sindikata Vinko Šarabon

SIROMASTVO BOGATAŠEV

V zadnjem času je bilo v časopisih več člankov, ki so povzdigovali »Obod« med naša največja podjetja in več člankov, ki so govorili o veliki krizi »Oboda«. »Obodove« proizvode tržišče absorbira in na Cetinju ni zalog, istočasno pa »Obod« nima denarja; tako tudi ne more nabaviti materiala. V tovarni so v strahu, da so letošnji plani preveliki: 170.000 hladilnikov, 80.000 pralnih strojev in 350.000 elektromotorjev v vrednosti 350 milij. din. Reprodukcijskega materiala je vse manj in vse težje ga je uvažati, ker zahteva tuji prodajalec denar v gotovini. Vsekakor se tovarna v Cetinju nahaja v težkem položaju.

BOJLER Z 10-LETNO GARANCIJO

Tovarna »Deligrad« Niš bo dala na tržišče nizkotlačne pretočne bojlerje 5, 8 in 10 litrov, ki bodo izdelani iz nerjavčevega jekla; tovarna daje 10-letno garancijo. Bojler ima avtomatsko regulacijo temperature, ki jo lahko odčitavamo na instrumentu.

Združevanje temeljnih organizacij združenega dela

(Nadaljevanje s prejšnje številke III.)

Amandma XXII točka 1. se glasi: »Svoje delo in sredstva družbene reprodukcije v osnovnih organizacijah združenega dela delavci pristoje zbirajo v podjetjih, zavodih in drugih delovnih organizacijah ali drugih oblikah združenega dela, vstevši tiste, ki opravljajo kreditne in bančne ter zavarovalne posle, da povečajo dohodek v osnovni organizaciji združenega dela, izboljšajo lastno in skupno delo in razvijajo lastno in skupno poslovanje ter dvignejo produktivnost skupnega družbenega dela.

Medsebojna razmerja v teh organizacijah urejajo delavci s samoupravnim sporazumom o združevanju na podlagi enakopravnosti, zagotavljajoč v vseh teh razmerjih neodtujljivo pravico delavca, da na podlagi svojega dela upravlja zadeve in sredstva družbene reprodukcije ter odloča o dohodku, ki ga ustvari temeljna organizacija združenega dela, v kateri dela.

Statut in drugi splošni akti organizacije, v kateri so združene temeljne organizacije združenega dela, ne

smejo biti v nasprotju s samoupravnim sporazumom o združevanju.

Temeljne in druge organizacije združenega dela so nosilci pravic in obveznosti, ki jim pripadajo po ustavi, zakonu in samoupravnem sporazumu o združevanju.

To so osnovne določbe glede združevanja temeljnih organizacij združenega dela. Prvo moramo zaključiti, da se s formiranjem temeljnih organizacij združenega dela ne prihaja k dezintegraciji gospodarstva. Po mojem mišljenju se ni treba bati, da bi nastopila dezintegracija, ki bi bila vsekakor škodljiva za naše gospodarstvo. To bomo odklonili s tem, če bomo pri sklepanju sporazumov o združevanju temeljnih organizacij združenega dela imeli vse faktorje sodobnega gospodarjenja pred seboj. Sporazum je vsekakor osnovni instrument urejanja odnosov v združevanju temeljnih organizacij združenega dela. Ta mora biti tak, da prepreči vsako samovoljo. Ustavni amandmaji so dali tako osnovo, da se bodo lahko izdelali sporazumi v smeri skupnih interesov in odstranjevali škodljivi pojavi. Tukaj bo nesporno imela

posebno mesto praksa s svojimi rešitvami. To združevanje temeljnih organizacij združenega dela v širše asociacije, to je delovne organizacije itd., mora biti jasno in čisto postavljeno ter bo to povezovanje integracijske tvorbe še bolj utrjevalo. Mora pa biti ta povezava taka, da ne bo zmanjševala pomena temeljnih organizacij združenega dela.

Pri združevanju temeljnih organizacij združenega dela je treba izhajati, da je temeljna organizacija združenega dela ustavna kategorija. Iz nje izhajajo vse ostale asociacije združenega dela kot npr. delovna organizacija — podjetje, zavodi ali druge oblike združenega dela v katerih delavci osnovne organizacije združenega dela združujejo svoje delo in sredstva. Vse te asociacije izhajajo iz temeljne organizacije združenega dela.

Takoj se postavlja v zvezi s tem vprašanje, kakšen je položaj delovne organizacije t. j. podjetja ali zavoda. Ustavni amandmaji potrjujejo obstoj take delovne organizacije ali ne kot generalni pojem za vse organizacije združenega dela, posebno

pa ne za velike integracijske sisteme. Jasno je, da ni intencija ustave odnosno ustavnih amandmajev, da se sedanje podjetje in zavodi razbi-jejo, ampak, da se njihovi notranji odnosi uredijo na osnovi samoupravnih sporazumov temeljnih organizacij združenega dela, katere so objektivno dane in se z voljo delavcev konstituirajo. V praksi bosta še vedno lahko podjetje in zavod subjekta v pravnem prometu in tudi subjekta proti družbi, vendar bo obseg tega subjekta, obseg pravic in obveznosti organov podjetja ali zavoda podan s samoupravnim sporazumom.

Skladno s tem stališčem je delovna organizacija združenje temeljnih organizacij združenega dela, v kolikor te temeljne organizacije združenega dela v taki delovni organizaciji obstajajo. Če jih ni, je taka delovna organizacija identična s temeljno organizacijo združenega dela. Eno iz temeljnih pravic delavcev v temeljni organizaciji združenega dela, kar je treba posebej poudariti, je njihova pravica, da sklenejo samoupravni sporazum. Ta sporazum je pravno močnejši od statuta. Samoupravni sporazum je izvor pravic delovne organizacije. Pri sklepanju samoupravnega sporazuma za organiziranje delovne organizacije so

Miha Sekne

Spomin se vrača na sodelavca, ki je bil eden izmed pionirjev kranjske Iskre, eden med tistimi, ki so v njeno rast v prvih letih po vojni vgrajili vso svojo osebnost. Bil je prvi predsednik sindikata. To zaupanje so mu delavci izrekli zato, ker je bil že v predvojnih letih aktivni pobudnik naprednih idej, bil je človek, ki se je z vsem svojim prepričanjem zavzemal za pravice delavstva. Bil je delavski zaupnik, saj je razumel delovnega človeka, njegove težave in bil vedno pripravljen zastaviti svojo besedo in dejanje v korist delavca. Bil je eden izmed tistih, ki so vedno verjeli v človeško osebnost in njegovo vlogo pri ustvarjanju novega, srečnejšega dne.

Zaradi naštetih odlik je spomin nanj v vrstah starih sodelavcev še vedno živ. To je spomin na človeka, ki je znal tkati med ljudmi tovariške odnose, ki clemenitijo ljudi, zato bo ostal spomin čist in sveal, ostal bo tak, kakršno je bilo njegovo življenje.

Mednarodna razstava umetnih mas v Düsseldorfu

Mednarodna razstava umetnih mas, ki je izmenoma vsaka 4 leta v Milanu, Parizu in Londonu, je bila letos v ZR Nemčiji, v Düsseldorfu, imenovana kar K'71.

Razstava je bila na novem prostoru površine 108.000 m² (neto 75.100 m²), z 12 razstavnimi halami. Vse razstavne hale, prehodi, klopi pred razstavnimi dvoranami in notranja oprema je bilo iz umetne mase. Videti je bilo precej veličastno. Napravili so vse tako, da ima občutek, da v tem času vlada umetna masa in na vsak način hoče izpodriniti les in kovino.

Približno 20% razstavljalcev razstavlja surovine, dodatke, polproizvode, 45% pa končne proizvode, 35% stroje za umetne mase. Približno 70% razstavljalcev je Nemcev, kar je razumljivo, saj je razstava na njihovem ozemlju. 30% pa je zastopanih tujih držav: močno so udeležene ZDA, ostalo so Italija, Švica, Anglija, Francija, Holandija.

Razvoj industrije umetnih mas ima v zadnjih letih velik obseg npr. v ZR Nemčiji se je dvignil od leta 1966 do leta 1970 za 89%. Perspektiva ni toliko v večanju proizvodnje, ampak v izboljšavi kvalitete in znižanju stroškov. Prav tako stremi industrija za predelovalne stroje, da bi z avtomatizacijo dvignili ne samo ekonomičnost, ampak tudi kvaliteto izdelave.

Novosti je veliko. Vsaka tovarna si prizadeva, da bi prikazala čim več novega, zato je novih materialov vedno več, pa čeprav se lastnosti ne razlikujejo tako zelo, vendar kot kaže, je bolj

trgovsko označiti novo maso z novim imenom, kot pa reči, da je to le izboljšava prejšnje. Katalog je s tem zanimivejši, zato mrgoli novih trgovskih imen: hostalen, lupoleni različnih oznak, hostopen itd.

Izmed treh vrst uporabljanih termoplastov, PVC, polistiroli in poliolefini, so se najbolj razširili poliolefini. Prognosa je celo, da bodo že v bližnji prihodnosti obsegali več kot tretjino celokupne proizvodnje umetnih mas. Poleg zelo uporabljane polietilena, se je povečala proizvodnja polipropilena. Pred leti je bil znan samo mopen in prophanene firm Montecatini in ICI, letos pa je razstajalo proizvodnjo polipropilena več kot deset evropskih razstavljalcev, med njimi tudi eden iz Vzhodne Nemčije. Zelo se je povečalo število proizvajalcev PTFE-teflona.

Samouglasljive termoplasta zaenkrat še ni mogoče dobiti. Z izboljšavo dosedanjih poskusov pa upajo, kot so rekli predstavniki Bayerja, da bo samouglasljivi durrethan kmalu na trgu. Pri General Electric, pa imajo samouglasljivi Noryl GFN2 in GFN3, oba sta tudi nekapljiva.

S področja poliamidov so predstavile firme množico novih variant poliamidov 6, 11, 12 s polnilni ali brez njih, za nairazličnejše zahteve in tehnične predelave.

Med termoplasti, ki imajo široko uporabnost, je DELRIN firme Du Pont in NORYL firme General Electric. Oba sta zaradi svojih odličnih lastnosti zelo cenje-

na v elektroindustriji za proizvodnjo ohišij in kaset.

Razvoj duroplastov gre v smer, ki jo zahtevajo uporabniki, tako po kvaliteti, kot po tehnološki predelave. Tako je vedno več duroplastov za hitro stiskanje. Posebna pozornost je namenjena tistim, katerih predelava poteka pri nizkih pritiskih. Ti materiali so primerni za zaščito občutljivih elementov po transfer postopku, v elektroniki npr. za zaščito diod, uporov in kondenzatorjev.

Bayerjev razstavniki prostor je bil poln zanimivosti, zelo velik poudarek so dali na makrolon, to je umetna masa na osnovi polikarbonatov. Napravili so celo nekaj »show«, da so poudarili prednosti te mase, ki je temperaturno obstojna, dobro prepušča svetlobo, z ozirom na druge mase je 20-krat bolj trdna, se ne drobi in je sta-

bilna z ozirom na klimatske prilike, je lahka, na žalost pa zelo draga. Razvoj bo šel v tej smeri, da cenno čim bolj znižajo.

Zelo zanimiv, toda še v razvoju je produkt integralna penasta masa. To je penasta masa, ki je na vrhu gladka, zlitna v eno, oziroma točno definirano poliuretanska pena z zaprtimi celicami, ki pri vlivanju v kalupu tvori lepo gladko zaprto površino. Debelina površinskega filma in velikosti celic tik pod površino je odvisna od temperature kalupa, ki je najbolj primerna 40°C za mehke površine, za trde pa 60-70°C.

Upajo, da bodo naslednje leto že prešli v proizvodnjo, uporabljali jo bodo za armaturne plošče, pri volanih in drugje. V Bayerjevem prostoru je še dosti zanimivih

(Dalje na 6. strani)

KRATKE VESTI

RAZISKAVA TRGA

Na ameriškem tržišču se vsako leto pojavlja veliko novih proizvodov, ki niso bili vsi tržno raziskani. Pri anketiranju 125 velikih ameriških podjetij se je pokazalo, da 20 odst. plasiranih artiklov na trgu ni doseglo predvidenega finančnega efekta. Posebno neugodna je ugotovitev za proizvode široke potrošnje, kjer je ta procent še višji do 40%. Ne glede na te rezultate pa se je 60% teh podjetij odločilo, da bo še nadalje uvajalo nove proizvode.

POTROŠNIŠKI SVETI

Trgovske kampanije v ZDA ustanavljajo takoimenovane potrošniške svete, ki jih sestavljajo izključno predstavniki nežnega spola, raznih poklicev in družbenih slojev. Sestajajo se vsaka dva meseca in izmenjajo mišljenja in kritike na račun prodajalcev in izbire proizvodov. Uspešnost teh svetov se je odrazila v dokajšnji meri na izbiri asortimana in obnašanja do potrošnikov ter je vzpodbudila še ostale kompanije, da so začele ustanavljati podobne svete.

stranke temeljne organizacije združenega dela.

Sedaj se poraja vprašanje, katere pravice bodo delavci izvajali v okviru temeljne organizacije združenega dela in katere bodo izvajali preko delovne organizacije kot celote. Ni protustavno prenašanje pravic na delovno organizacijo kot celoto. To seveda ne velja za neodtujljive pravice. Te se ne morejo prenašati niti z voljo tistih, ki jim pripadajo. Katera je ta neodtujljiva pravica delavcev v temeljni organizaciji združenega dela pa smo že navedli. Veliko pa je poslov, ki ne spadajo v te neodtujljive pravice, katere pa bodo lahko temeljne organizacije združenega dela prenesle na delovno organizacijo na temelju samoupravnega sporazuma. Razumljivo pa je, da bo lahko tudi izvajanje pravic, ki so jih temeljne organizacije prenesle na delovno organizacijo pogojeno s soglasjem temeljnih organizacij združenega dela. Delovne skupnosti bodo brez dvoma našle pravilno razmejitev pravic in to na pravice katere bo delovna skupnost realizirala neposredno skozi temeljne organizacije združenega dela in pravice katere bo realizirala prek delovne organizacije kot celote. Tako v prvem kot v drugem primeru, se bodo te pravice lahko realizirale neposredno ali prek organov.

Iz vsega tega izhaja, da se odpira cela vrsta možnosti ustanavljanja temeljnih organizacij združenega dela in delovnih organizacij z različnimi pravicami in obveznostmi in z raznimi medsebojnimi odnosi. Ti se bodo nesporno utrjevali s samoupravnimi sporazumi. Preden se bo prišlo do razmejitve pravic in obveznosti in sprejema samoupravnega sporazuma je treba rešiti zlasti naslednje:

1. identificirati temeljne organizacije združenega dela;
2. določiti njihove pravice in obveznosti;
3. izdelati in sprejeti osnutek samoupravnega sporazuma;
4. izdelati in sprejeti predlog statuta delovne organizacije;
5. izdelati in sprejeti pravila osnovne organizacije združenega dela;
6. sprejeti ostale splošne akte na raznih nivojih.

Razumljivo je, da bo prihajalo do raznih sporov in da jih bo treba reševati. Zato bo potrebno ustanoviti arbitražo in druga podobna telesa za reševanje sporov.

Elementi, ki bodo sestavni del samoupravnega sporazuma med temeljnimi organizacijami združenega dela glede konstituiranja delovne organizacije, so in bodo še predmet

strokovnih, znanstvenih razprav kot praktičnih rešitev.

Na vsak način pa bo samoupravni sporazum moral imeti vsaj naslednje elemente:

1. pogodbene stranke: to so temeljne organizacije združenega dela, ki so zaključile samoupravni sporazum;
2. prenos pravic in obveznosti na delovno organizacijo;
3. pravica delovne organizacije, da daje soglasje na razne akte temeljne organizacije združenega dela, če je tako soglasje potrebno;
4. skupni skladi in način njihovega ustanavljanja na nivoju delovne organizacije. Tukaj je cela vrsta oblik in načinov koncentracije sredstev. V samoupravnem sporazumu pa morajo biti določene osnove in merila za koncentracijo sredstev;
5. premoženjski odnosi in poročta za obveznosti proti tretjim osebam, ne pridejo eventualno v poštev za tiste, ki so podane z zakonskim predpisom;
6. pokrivanje izgub v temeljnih organizacijah združenega dela;
7. medsebojna delovna razmerja;
8. položaj in financiranje skupnih služb;

9. določitev tistih organizacij združenega dela, ki ne predstavljajo temeljnih organizacij združenega dela, ki pa so pri delovni organizaciji;

10. soglasje temeljne organizacije združenega dela na akte delovne organizacije;

11. način reševanja sporov med temeljnimi organizacijami združenega dela;

12. določitev zadev o katerih odloča delovna skupnost delovne organizacije kot celote;

13. način postopka za spremembo samoupravnega sporazuma;

14. odnosi med organi upravljanja in izvršilnimi organi v delovni organizaciji in temeljni organizaciji združenega dela;

15. urejevanje politike delitve dohodka in osebnih dohodkov.

Samoupravni sporazumi spadajo po mojem mišljenju v civilnopravna področja. Razumljivo je, da bodo tukaj obstajale lastnosti civilnopravnih odnosov kot so:

1. avtonomija volje
2. ravnopravnost
3. civilno-pravni odnosi
4. kontrola izvajanja sporazuma in sankcije

Investicije ne bodo zavirale rasti osebnih dohodkov

(Nadaljevanje s 3. strani)
nja telefonije, ki je praktično že naprej prodana. Negativni učinki tega so izredni napori v delu in koordiniranju akcij za izvedbo programa investiranja in pridobitev lastnih in tujih sredstev za financiranje teh investicij; obenem pa bo to solidna podlaga za nadaljnje zaposlovanje, večanje produktivnosti, večanje proizvodnje in skladov ter večanje OD oziroma socialne varnosti sedanje in bodoče generacije naših delavcev. Ustrezni dohodki naših de-

lavcev se kljub velikemu investiranju morajo gibati na splošnim razmeram ustreznih ravni.

Širše poročilo o delu sindikata je bilo objavljeno v prejšnji številki na 7. strani, izčrpno poročilo o delu Občinskega sindikalnega sveta Kranj, ki ga je podal predsednik **Stane Božič** pa bomo objavili v naslednji številki.

Pred razpravo so bili potrjeni kandidati za delegate za občinsko volilno konferenco in sicer: Vinko Šarabon, Klavdij Mulič, Iva Vidic, Niko Bevk, Janez Debe-

ljak, Jovo Damjanovič, Jaka Vehovec, Milan Senk, Branka Nagode in Anton Kokalj. Za delegate za kongres sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije pa so bili izvoljeni Vinko Šarabon, Polde Mrak, Janko Košnik in Mara Taler. Zatem so bila soglasno sprejeta pravila osnovne organizacije sindikata tovarne.

Razprava je predvsem poslegla na področje samoupravljanja in informiranja. Rečeno je bilo, da je informiranje pomanjkljivo, brez pravega življenja pa je tudi samoupravljanje po delovnih enotah. Potrebni so uvajalni seminarji za vse tiste, ki se nanovo zaposlijo, potrebna pa je tudi večja skrb za dodelitev stanovanj socialno šibkim. Skrbeti je treba, da investicije ne bodo prizadele rasti OD. Čimprej naj se uvede zajemanje stroškov po delovnih enotah. Večja finančna sredstva naj se namenijo za pomoč socialno šibkim, čimvečja angažiranost pa naj tudi hitreje urejuje problem otroškega starstva. Počitniške kapacitete so premajhne, zato je čimprej treba misliti na razširitev.

Odgovori na dana vprašanja so bili pozitivni, dosti stvari je bilo razjasnjenih, predvsem pa je bil dan podudarek, da je za rešitev postavljenih vprašanj in zahtev ostankom dohodka lahko hipotrebna tudi večja produktivnost, ker bi z večjim treje reševali nakazane probleme.

Obstoj počitniških domov v ISKRI da ali ne

Že vrsto let služijo naši počitniški domovi za letno rekreacijo naših delavcev, nekatere v popolno zadovoljstvo, drugod pa z malo slabšimi rezultati. Stari počitniški domovi niso povsem opravičljivi, ker nimajo enotnih pogojev, zagaraniranega napredka, so preozko dimenzionirani in največkrat tudi ekonomsko neopravičljivi. Kriteriji, s katerimi danes obravnavamo počitniške domove jasno nakazujejo, da morajo biti ti domovi upravljani z enega centra. Neopravičljivo je, da bi vsaka tovarna imela svoj dom ali več, temveč je nujno, da imajo vse tovarne v sklopu enega področja ali terena svoj center.

ISKRA ima svoj center delavskega turizma, škoda je le, da je ta center zelo skromen in s tem neučinkovit.

Politika sindikalnih forumov sloni na enakih stališjih, da je potrebno organizirati večje rekreacijske cen-

tre. Zgraditi bolj sodobne kapacitete delavskega turizma. Današnja kreditna politika pa ne dopušča nikakršnih možnosti za najetje investicijskih kreditov za obnovo obstoječih domov ali za njihovo razširitev. Zelo je zato nujno, da ti centri uredijo financiranje v svojem krogu, s svojimi sredstvi. ISKRA v ta namen ni dala več sredstev kot za nakup doma na Bledu. Pričakujemo, da se bo ta odnos v bodoče spremenil, če želimo, da bodo naši domovi ostali v naših rokah, v Iskrinem centru, za lastno uporabo vseh delavcev ZP ISKRA in njihovih svojcev. Malo je možnosti za letovanje naših delavcev v času sezone v naših domovih, ker pokrivamo potrebe samo 2-3% zainteresiranih.

Zelimo si razprave v našem časopisu, o stališčih naših organizacij do tega vprašanja.

Franc Hutter

Ob 15-letnici Iskre v Lipnici milijonti števec pogovorov

(Nadaljevanje s 1. strani)

memben in zasluži nekaj pozornosti.

Pred devetimi leti (1962) smo še izdelovali 4-mestni števec s kovinskimi kolesi in to 30.000 kosov letno. V 1966. letu smo pričeli s poskusno proizvodnjo 5-mestnega števca s plastičnimi kolesi. V devetih letih smo uspeli števec povsem spremeniti in povečati proizvodnjo od 30.000 na 400.000 kosov letno. Pri tem moramo tudi poudariti, da so bile težave z osvajanjem tujih tržišč prav tako velike in težke, kot hitro povečanje proizvodnje in kvalitete.

Števec je na pogled enostaven mehanizem. Samo tisti, ki ve, da je za ta instrument potrebno 27 različnih materialov, 295 različnih operacij v točnosti do 0,01 mm in do 15 mA, ter zahteva, da števec

mora izdržati 20 mil. impulzov s frekvenco 10 na sekundo, lahko pravilno oceni napore in prizadevanje naših delavcev, ki so bili potrebni, da danes lahko vsakih 13 sek. izdelamo 1 števec.

Vsem članom našega kolektiva, našemu razvoju, prodajni organizaciji, nabavi in upravi tovarne, moram ob tej priložnosti reči iskrena hvala za sodelovanje. Prepričan sem, da bomo tudi v bodoče s ponosom gledali na dosežene napore in dali svoj doprinos za napredek ISKRE in naše doline.

Zatem je predsednik obč. skupščine Stanko Kajdiž iskreno čestital kolektivu k doseženim uspehom, upravi za plodno sodelovanje z željo, da bi Iskra še bolj možno posegla v gospodarsko življenje na področju radoljske občine.

spodarskih organizacijah pristopiti k formiranju internih bank. Interni kreditni mehanizem predstavlja skup, vrsto instrumentov prek katerih se bo realiziral koncept samoupravnih delovnih organizacij osnovanih na skupnih interesih in skupnih dolgoročnih ciljih. Na ta način se bo zagotovila koncentracija sredstev iz temeljnih organizacij združenega dela za potrebe skupne akumulacije in razširjene reprodukcije delovne organizacije kot celote. S tem mehanizmom se bodo lahko koncentrirala sredstva, ki bodo služila financiranju dolgoročnih programov razvoja, kakor tudi za financiranje tekočega poslovanja. Prerivanje sredstev iz ene temeljne organizacije združenega dela v drugo temeljno organizacijo združenega dela, se bo izvajalo na osnovi internih kreditov. V velikih delovnih organizacijah se bo moral celokupni interni kreditni promet opravljati prek interne banke. Ta bo morala poslovati v glavnem po pravilih bančnega mehanizma. Interna banka bo s tem mehanizmom omogočila nadaljnje razvijanje sistema delavskega samoupravljanja.

Pri združevanju temeljnih organizacij združenega dela v delovne organizacije in ostale večje sisteme bo predmet določenega proučevanja tudi položaj tako imenovanih skup-

nih služb in njihovi ekonomski odnosi s temeljnimi organizacijami združenega dela v okviru delovne organizacije. Mišljenja sem, da je bil tukaj že sedaj napravljen določen korak. Delavci v skupnih službah, ki so bili v preteklosti v hierarhijskem odnosu nad neposrednimi proizvajalci, se sedaj razvijajo v enakopravne strokovne sodelavce, kateri kot ostali delavci v podjetju ustanovljajo tudi svoje temeljne organizacije združenega dela. Tudi skupne službe bodo lahko imele status temeljnih organizacij združenega dela. Za ekonomske odnose pa je značilno, da tudi pri financiranju skupnih služb odstopamo od načel proračunskega financiranja in prehajamo, da skupne službe ustvarjajo svoj dohodek na osnovi cen za svoje usluge. Ta dohodek potem delavci v skupnih službah, kakor delavci v ostalih organizacijah združenega dela, delijo na osebne dohodke in sklade. Pri sklepanju samoupravnih sporazumov, s katerimi bodo temeljne organizacije združenega dela konstituirale delovne organizacije in ostala gospodarska združenja, bo urejevanje statusa in poslovanje skupnih služb tudi zelo pomembno.

To je seveda samo okvir vprašanj, ki se bo porajal pri sklepanju sa-

moupravnega sporazuma med temeljnimi organizacijami združenega dela ob konstituiranju delovne organizacije. Na vsak način samoupravni sporazum omogoča zelo široke oblike integracij vseh zainteresiranih temeljnih organizacij združenega dela. Samoupravni sporazum mora biti čvrsta vez med deli delovne organizacije. Razumljivo pa je, da se s tem sporazumom ne more zmanjšati pomen temeljne organizacije združenega dela, zlasti pa, da jim ne bi na kakršnenkoli način zmanjševali njihove, zlasti neodtujljive pravice. V kakšne odnose bodo stopile temeljne organizacije združenega dela, bo stvar konkretnih rešitev, ki jih je pa na razpolago več. Tako bodo lahko temeljne organizacije združenega dela stopile med drugim v naslednje oblike širšega združevanja:

1. Enotne delovne organizacije, ki imajo v svojem sestavu temeljne organizacije združenega dela z lastnostjo pravne osebe.
2. Delovne organizacije, ki imajo v svojem sestavu temeljne organizacije združenega dela z lastnostjo pravne osebe.
3. Združene delovne organizacije.

5. reševanje sporov.

Jasno pa je tudi, da bo tukaj prisotna tudi intervencija javnega prava, zlasti tistega, ki ima svojo osnovo v ustavi. To se pravi, da so ti samoupravni sporazumi vsekakor civilnopravnega značaja, pri čemer pa se ne izključuje državno normiranje in izravnna kontrola.

Posebno vprašanje bo urejevanje koncentracije sredstev v samoupravnih sporazumih. Razumljivo je, da ustavnim amandmaji dopuščajo koncentracijo sredstev, vendar to na osnovi samoupravnih odnosov, to je na temelju volje delavcev temeljnih organizacij združenega dela. Nadalje bo možno tudi vlaganje sredstev temeljnih organizacij združenega dela v druge temeljne organizacije združenega dela, odnosno delovne organizacije. Temeljne organizacije združenega dela bodo lahko tudi pooblastile delovno organizacijo kot celoto za sklepanje raznih dogovorov, zlasti kar se tiče vlaganj v druge temeljne organizacije združenega dela odnosno delovne organizacije. Možno bo tudi, da bo temeljna organizacija združenega dela lahko direktno vstopala v take odnose po predhodnem pooblastilu delovne organizacije.

Po vprašanju koncentracije sredstev bo treba, zlasti v velikih go-

KRATKE VESTI

400 STIPENDIJ

Banjaluški »Čajavec« je razpisal konkurz za določitev 400 stipendij. Na osnovi programa, ki so ga zastavili, bodo potrebovali večje število strokovnjakov. Tako so se dogovorili z banjaluškim tehničnim inštitutom in sarajevsko strojno fakulteto, da bi v Banja Luki odprli oddelek strojne fakultete iz Sarajeva.

10.000 STEREO SPREJEMNIKOV ZA ZRN

Ei-Niš je podpisala pogodbo, da bo do konca leta dobavila 10.000 stereo radijskih sprejemnikov »HRS-40« zapadnonemški firmi »Quele«. Isti partner se pogaja za nova naročila tudi za prihodnje leto. Sprejemnik je izdelan v Hi-Fi tehniki. Izhodna moč je večja od običajnih sprejemnikov in ga prodajajo po ceni 3.500.— brez zvočnih omaric. Za ta sprejemnik se zanimajo še v Kanadi in drugih državah Evrope, kjer ga je Ei-Niš že plasirala.

Mednarodna razstava umetnih mas v Düsseldorfu

(Nadaljevanje s 4. strani)
mas: celidor, durethan, novodur, poliuretani, polietileni, različne vrste mehčal, barve, dodatki itd. Zanimivo je, da so za obiskovalce napravili pregledno tabelo svojih proizvodov, interesi so lahko označili, kaj jih zanima in oddali tabelo s svojim imenom in naslovom, nakar jim bodo dostavili podatke oziroma prospekte.

Prav tak informativni način je uvedel BASF za produkte, predelovalno tehniko in uporabo. BASF je predstavljal več umetnih mas: različne vrste lupolena, lucobit, terluran, neopolen, ultraform itd.

Hoechst ima veliko reklamo za hostaform za uporabo v tehniki. Ta ima mnogo dobrih lastnosti: trdnost, obdelava, itd., nato za mehki in trdi PVC in druge materiale.

Predelava termoplastov je prikazana pri večjih proizvajalcih. V večini je nizkotlačno vlivanje — injecijsko vlivanje — (»Spritzguss«), le orodje je drago, kar je problem.

Razstava predelovalnih strojev in naprav predstavlja vrsto novih izvedb ekstrudorjev, batnih in polžastih stiskalnic. Več kot polovica strojev je bila namenjena proizvodnji embalaže, od PE in PVC folij, steklenic, pa vse do večjih kaset in podobnih izdelkov.

Ekstrudiranje dolgih produktov je velik problem, vendar daje tvrdka PH-Solidur-Pennekamp und Huebner KG, Kunststoffwerk reklamo: v enem kosu lahko

naredimo 6 m dolge plošče. Na metalizaciji oziroma galvanizaciji je velik poudarek. Ta način obsega veliko uporabo tako v tehniki kot za okraske.

Velik napredek na področju metaliziranja umetnih mas predstavlja nov tip polifenilenoksida NORYL PN 235. Njegove mehanske lastnosti ostanejo nespremenjene v območju od -40 do $+110^{\circ}\text{C}$, je zelo žilav in trd, malo se krči, toplotni razteznostni koeficient je nizek. Ta material je še v preskusni proizvodnji, v naslednjem letu bo pa že na trgu.

Lepila so problem, ki ga skušajo firme rešiti na najboljši način. Lepil je ogromno. Novost so talilna lepila.

Lepljenje termoplastičnih mas z lepili je zato problem, ker topila razkrajajo oziroma pospešujejo staranje mase in s tem se poslabšajo mehanske lastnosti. Firma Werner & Mertz GmbH Ardal — Klebstoffwerk je demonstrirala aparaturo za lepljenje s talino.

Pri lepljenju dveh delov iz iste mase se uporabi talina enake mase, ki se nabrizga na en del, drugi del se samo pritisne in dela sta zlepljena. Na ta način se lahko lepi polietilenske, propilenske in poliacetalne mase, ki se jih sicer težko lepi.

Na letošnji razstavi umetnih mas — K'71 je bilo videti res dosti novosti v surovinah, polizdelkih, izdelkih, napravah in predelavi, predvsem pa stremenje k rešitvi pri uporabi umetne mase v industriji in široki potrošnji.

»Hvala vam za vso pozornost, darila in dobre želje,« je dejala tov. Kati Pretnar, ko se je poslovila od sodelavcev v kranjski tovarni in odšla v zaslužni pokoj

Misija dobre volje v Srbiji in na Kosmetu

(Nadaljevanje z 2. strani)
tujo konkurenco. Temu se ne moremo in ne želimo izogniti: porabnik naj odloči, »kome će se privoleti carstvo«, je dejal direktor Samaržić in požel odobravanja udeležencev sestanka, ki je začel dobivati oblike medsebojnega posveta med »industrijo in porabniki«.

V teku diskusije in po praktičnih prikazih posameznih proizvodov so se stvari zasukale v dokaj nepričakovane smeri. Kot edini predstavnik prodajne centrale Iskra Commerce sem se kmalu znašel v navzkrižnem ognju vprašanj: dobrohotnih sicer, vendar takšnih, ki so presegale mojo nalogo in pristojnosti. Kaj je pravzaprav Iskra Commerce in kakšna je njena poslovna politika na področju Srbije? Kakšna je njena operativna struktura in kaj lahko pričakujejo od njenih predstavnikov v sklopu regionalnega razvoja republike? Koliko prodajal imamo po Jugo-

slaviji in kako se piše glavni direktor? Ali res proizvajamo hladilnike?

Zopetna hvala direktorju Samaržiću, ki me je z veliko spretnostjo reševal iz občasnih zadreg in vseskozi suvereno obvladoval situacijo. Na koncu posveta smo se razšli kot dobri znanci, polni upanja, da bomo drug drugemu v korist. Sestanek smo zaključili še z nagradno anketo, ki so jo za to priložnost sestavili strokovnjaki iz sektorja za raziskavo marketinga Iskra Commerce.

Naša ekipa je obšla še Kraljevo, Arandjelovac in Niš. Povsod se je ponavljala približno isti scenarij, z istimi protagonisti, ne glede na to, da je bila poslovna sestava udeležencev dokaj različna. Toda imeli smo občutek, da smo dobrodošli in drug drugemu potrebni. Iskra še vedno visoko kotira pri srbskem potrošniku, ki smo ga bili javni opazovati le bolj na »debelo«, kot porabnika naših investicijskih dobrin (te-

lefonija, kinoakustika, relej na tehnika itd.).

Pot je vodila dalje na jug, na področje prištinske filiale.

»Od tistih petnajst milijard (novih!) dinarjev, ki krožijo po podatkih SDK v lasti potencialnega potrošnika, je precejšen del »zamrznjen« na Kosmetu«, nas je ob sprejemu opozoril direktor filiale Branislav Živić. »Posledica razvoja in mentalitete. Za spretnega maloprodajnega trgovca je to obetajoč trg, ki pa terja seveda ustrezne predhodne investicije«.

Nato nas je popeljal v Dom JA, kjer je filiala samoiniciativno pripravila razstavo proizvodov za široko rabo. Dobra poteza, ki je bila nagrajena z ustreznim obiskom, dejal bi — na najvišji poslovni ravni. Poučeni iz izkušenj iz Srbije, smo se pravočasno pripravili na navzkrižno »zasliševanje« in se še kar uspešno izogibali nevarnim čerem v teku dialoga o maloprodajnih in servisnih tokovih. — Akcija, četudi po vsebini različna od tiste na področju Srbije, je dala prav dobre rezultate.

Cesa so se naučili učitelji

Prvotni akcijski načrt, ki je predvideval zgolj instrukcije na področju prodajnih prijemov, se je skoraj povsod spremenil v forum potrošnikov, ki so ga sestavljali neposredni proizvajalci. To je dalo akciji nove dimenzije, ki bi jih kazalo upoštevati v bodoče. Podoba je, da bodo potrošniki vedno manj hodili občudovat naše prodajne artikle in ustvarjalne zmogljivosti, temveč, da se bodo v čedalje večji meri zanimali za izpričane koristi, ki jim jih prinašajo naši proizvodi v vsakdanjem življenju. To pa je že precej več kot sprejemanje denarja in vračanje drobiža in terja na prodajnem mestu visoko specializiranega strokovnjaka.

Prodajalec kot tehnik, strokovnjak, svetovalec, hišni prijatelj — to je kategorija, ki si počasi, a zanesljivo, utira pot v prodajne sfere Iskra Commerce.

Armand Urnek

4. Delovne organizacije za skupno poslovanje.
itd.

Nova zakonodaja bo verjetno tudi prinesla celo vrsto novih oblik združenih temeljnih organizacij združenega dela. Samo zaradi primerjave se navaja, da v buržoaznem pravnem sistemu poznamo okoli 20 raznih vrst trgovskih družb.

IV.

In končno nekaj besed o odnosu samoupravnega sporazuma do statuta in splošnih aktov.

Ustavni amandmaji so dali možnost obstoja statuta in drugih splošnih aktov organizacij v katerih so združene temeljne organizacije združenega dela, vendar ti ne smejo biti v nasprotju s samoupravnim sporazumom o združevanju. Na tej osnovi je torej statut delovne organizacije izvedeni in ne več konstitutivni akt. To ni več najvišji samoupravni akt, niti akt, ki je izvor pravic in obveznosti. To je sedaj akt, ki obravnava in konkretizira določbe sporazuma. Na osnovi tega seveda se bo morala menjati celotna pravna teorija statuta in vse zakonske odredbe o njem.

V.

Navedel sem le nekaj problemov in osebna razmišljanja, ki se bodo pojavila pri združevanju delovnih

organizacij. V delovnih organizacijah, zlasti pa v gospodarstvu stojimo pred zelo važnimi problemi, zlasti problemom konstituiranja in združevanja temeljnih organizacij združenega dela. Porajala se bo cela vrsta problemov, zlasti v sedanji fazi pomanjkanja še nekaterih pravnih norm. Vse to pa ne sme zavirati ta proces. Celotno smatram, da bi praksa morala biti tista, ki bo vplivala na pravilne zakonodajne rešitve. Ustavni amandmaji k zvezni ustavi so tukaj, zlasti XXI in XXII, ki sta dobila takojšnjo veljavo. Cilj realizacije ustavnih amandmajev je jasen; ustvariti je treba pogoje, da bo delavec v temeljnih organizacijah združenega dela dejansko nosilec pravic in obveznosti in da bo odločal o rezultatih svojega dela in tudi imel odločilen vpliv na razširjeno reprodukcijo. V tak krog dejavnikov realizacije ustavnih amandmajev se morajo vključiti tudi naše družbeno-politične organizacije tako v gospodarstvu kot izven gospodarstva. Delavcu, zlasti neposrednemu proizvajalcu, bo treba še pojasniti bistvo in pomen ustavnih amandmajev. Ti ustavni amandmaji so za celoten naš družbeno-ekonomski razvoj velik napredek. Razumljivo pa je, da realizacija ustavnih amandmajev, zlasti XXI in XXII, zavisi tudi od faktorjev izven delovnih organiza-

cij. To ni samo avtonomna stvar delovnih organizacij, ampak vseh naših družbenih dejavnikov, zlasti pa tistih, ki sprejemajo določene regulativne norme našega družbeno-ekonomskega ponašanja. Tudi tukaj so še nekatere stvari nerazčiščene in jih bo treba čimprej rešiti. Vse to bo seveda znatno olajšalo realizacijo ustavnih amandmajev.

Viri:

1. Ustavni amandmaji k zvezni ustavi
2. dr. Leon Geršković »Novine u samoupravnom regulisanju odnosa u udruženom radu«
3. dr. Nikola Balog »Ugovor o poslovnoj saradnji i udruživanju rada i sredstava — nastanak, promene i prestanak — institucionalni oblici«
4. dr. Vladimir Jovanović »Oblici organizacije udruženog rada«
5. dr. Mirko Dautović »Samoupravni i ekonomski odnosi na bazi zajedničkih interesa između organizacija udruženog rada«.

Referati podani na posvetovanju »Savremena praksa« v Beogradu pod naslovom: »Neposredna primena ustavnih amandmana u organizacijama udruženog rada.

P. G.

Sistem informacij v gospodarstvu

(Nadaljevanje z 2. strani)

nirano tehnološko sfero in divjim tržiščem.

Vprašanje vitalnosti, življenjske sposobnosti podjetja je odvisno od zelo pomembnega načela, ki ga najdemo v biološki znanosti in sicer načela, ki pravi — da je oblika podjetja odvisna od velikosti in drugih — če hočemo doseči fleksibilnost podjetja — poslovnega sistema mora biti to navznoter zelo stabilno strukturo, kajti če je navznoter nestabilno, potem ni sposobno za elastične reakcije navzven, ki pa so pogoj za njegov obstoj.

Ideja, ki je v ospredju programa instituta za operacijske raziskave in statistiko, instituta za poslovno informatiko in instituta za organizacijo in ekonomiko podjetja, ki so vsi trije pred nekako 3 leti postavili obsežen program, je preprosto v tem, da poskušamo najti racionalen informacijski sistem v tem smislu, da ne izhajamo iz vsakega konkretnega primera posebej, temveč poskušamo najti splošno pravilo za tehnologijo informacijskih sistemov. Pri tem smo prišli do spoznanja, da je zelo težko nalogam najprej postaviti cilje. Treba se je odločiti, kakšne informacije, kolikokrat na dan ali mesec in zakaj bomo informacije potrebovali. Ko je sistem zahtev postavljen, je treba analizirati celotni poslovni proces, ki je razdeljen v štiri skupine: tehnološko, produkcijsko, informacijsko v ožjem smislu in upravljalno. Običajno se v ta namen postavlja cel procesni model, ki simulira vse pretoke, bodisi materialov, polfabrikatov, vseh drugih produkcijskih faktorjev, n. pr.: energije, delovne sile, pretoke produktov; tak procesni model simulira delovanje tehnološkega sistema. Ta procesni model je bogat v tem, da lahko na isti način, po raznih metodah, več ali manj uspešno spremljamo informacije, dokumente, presojamo spet po raznih metodah število, nivojev upravljanja, upravičenost števila nivojev, upravičenost razbijanja velikega sistema na majhne, nadalje se da iz procesnega modela z raznimi algoritmi dobiti n. pr. optimalne kanale za informacije, da ne govorimo o optimalnih kanalih za pretok surovin, transportnih sredstev, itd. Potem, ko je tako podjetje analizirano po vseh elementih in njihovih obsestih, poskušamo zgraditi boljšega, z drugačnimi potmi, z drugačnimi nivoji odločanja, upravljanja, informativnosti, itd.

Ta tretja faza pomeni v bistvu projektiranje informacijskega sistema in ima čisto abstraktno lastnost, n. pr.: treba je napisati pravilo, po katerem bi izračunali plače in takem in takem režimu, določimo parametru, ki ga diktirajo socialno zavarovanje,

nadalje pravilo, kako postavljamo kalkulacijo v danem deviznem režimu, itd. Vsa ta pravila, kako iz baznih informacij, tistih, ki jih dajemo kot začetne, izhodiščne, pridemo na ciljne informacije. In pravilo je, kot se je pokazalo v praksi, najboljša tisto, ki najprej zahteva od vodstva podjetja, da našteje v najboljši veri in morda celo z velikim apetitom čim več ciljnih informacij; čim več zato, da hkrati postavljamo za vse te tudi ciljne informacije. Osnovna zahteva, ki jo moramo izpolniti je ta, da je pri danem številu ciljnih informacij število baznih čim manjše. To se pravi: če je 50 podatkov zadosti, da generiramo 20.000 podatkov, potem je to že lep faktor. No, razlog za takšno minimaximalno zahtevo, je v tragediji, ki jo spremljamo že od osvoboditve sem. Mi imamo n. pr.: zahtevo, da sestavimo poročilo za banko, občino, za SDK, razne statistike, eksterne in interne, bilance, razna poročila, zaključne račune, itd. in smo priča

paralelnim službam, ki se vsaka od njih zase briga, da dajo tisto, kar rabi enkrat župan, drugi SDK, itd. Potem je ideja ta, da zberemo zadosti široko maso tehničnih, ekonomskih, tehnoloških, tehnokonomskih podatkov ali parametrov in z njimi operiramo na najbolj nenavadne načine, ažurno in na ta način dobimo izpolnjene želje raznih služb. Gre za tako imenovano osnovno bazo podatkov, ki naj bo minimalna, vendar pa tako bogata, da pokrije najmanj vse tisto, kar vodstvo podjetja predvideva kot zelo zahtevne vidike uporabljajna. Mi imamo številne težave pri knjigovodskih sistemih. Nihamo dejansko iz enega sistema obračuna v drugega, v resnici pa zelo malokrat, po izkušnjah in iz literature sodeč, zelo malokrat izhajamo iz ene same in edine logike, ki se imenuje tehnološka struktura.

To je del stroškovnega procesa. No, če nanj obesim zdaj razne instrumente od zunaj, se pravi eksterne fak-

torje, različne parametre, ni težko dograditi model, ki pokaže, kako nastajajo stroški znotraj procesne strukture, z vsemi stroški, ki nastajajo v vhodni sferi in z vsemi stroški, ki nastajajo v izhodni sferi — distribucijski sferi, ki zlasti postaja draga in občutljiva. Ta zahteva po bazi podatkov, torej potreba po minimalni bazi osnovnih informacij, je bistvena za to, da mimo ureditve razmer v enem podjetju najdemo tudi zložljivost ali sorodnost, oz. kompatibilnost takšnih informacijskih sistemov med podjetji. Način, kako prihajajo do makro statistike, daje opravičila za to, da bi bilo prav, da se informacijski sistemi gradijo uniformno. Z drugo besedo — da ni vsako podjetje zase spomenik; ki ga postavlja informatik, strokovnjak, ki se ukvarja z informatiko. Ta izraz — informatika je zdaj po najnovjši terminologiji rezerviran za vedo o genezi, procesiranju in prenosu podatkov. To ni veda o računalnikih, temveč o informacijah, ki obstajajo tudi brez računalnikov. Tisto, kar sem omenil v začetku, ni naključno. Povedal sem namreč to

petičnost podjetja, pet aspektov se da uporabljati, ko podjetje seciramo zato, da ga lahko zares informacijsko obdelamo. Prepad med tehnologijo in ekonomijo je zlasti pri nas še zelo velik in je to eden izmed razlogov, da smo, ne samo v okviru našega centra, skušali provocirati čim večje število strokovnjakov, temveč imamo močne povezave z raziskovalnimi instituti drugih tehniških fakultet. Jezik, ki se danes zavzema med tehnikom in ekonomistom, je zelo preprost. To je informacijski jezik. In zagotovilo, da je neko podjetje uspešno, je dano takrat, kadar gre za podjetje, ki ga obravnavamo kot poslovni sistem, ne kot izključno tehnološki; še večja napaka je, če ga obravnavamo kot poslovni makro ekonomski sistem, to se pravi, ko podjetje skušamo sanirati z makro instrumenti, kot edinimi. Napačno pa je tudi takrat, ko gre za obravnavo podjetja s čisto klasičnimi pojmi organizacije, kakor je napačno, če vztrajamo samo na informacijskem sistemu.

(Konec prihodnjic)

Devetmesečno poslovanje

(Nadaljevanje s 1. strani)

sledj gibanju življenjskih stroškov. Nominalno so se osebni dohodki na zaposlenega v primerjavi z istim razdobjem preteklega leta dvignili le za 4,9 odstotka.

Problematika likvidnosti se je v tretjem kvartalu še bolj zaostri. Posujemo s krogom kupcev, ki so v pretežni meri v hudi nelikvidnosti in praktično imajo žiro račune že dalj časa blokirane. Plačila pritekajo posredno z raznimi finančnimi transakcijami, kar povzroča izgubo časa in zahteva veliko naporov. K problematiki likvidnosti prispeva svoj delež tudi povečana vezava v zalogah.

II. Poslovni rezultati

Umirjenost rasti proizvodnje in prodaje, zaznamovana v prvem polletju, se nadaljuje tudi v tretjem kvartalu. Medtem ko je obseg proizvodnje v okviru planskih proporcij, lahko pričakujemo, da v letošnjem letu ne bomo realizirali predvidene obsega celotnega dohodka oz. prodaje. Z akcijskim programom za realizacijo osnovnih ciljev gospodarskega načrta za leto 1971 in stabilizacijo poslovanja so bili sprejeti ukrepi, ki imajo namen zagotoviti vsebinsko realizacijo gospodarskega načrta po obsegu predvidenega dohodka, osebnih dohodkov in dobička. Z realizacijo ukrepov akcijskega programa bo dana možnost prebro-

dit trenutno krizo brez večjih posledic za poslovne rezultate.

Fizični obseg proizvodnje presega lanskoletno realizacijo za enako razdobje v količini za 16%, v vrednosti pa je manjši za 0,5%. Letošnji gospodarski načrt je izpolnjen po količini z 68%, po vrednosti pa za 72%.

Zaposlovanje se odvija počasneje, kar je v skladu z intencijami o počasnejšem zaposlovanju glede na trenutne težave.

Planirani celotni dohodek je v devetih mesecih dosežen z 62,3%, dohodek s 65,4%, ostanek dohodka — dobiček s 57,2%. Lanskoletna realizacija za enako razdobje je presežena pri celotnem dohodku za 7,6%, pri dohodku za 9,3%, medtem ko ostanek dohodka — dobiček zaostaja za lanskoletnim za 13,6%.

Stopnja akumulacije (dobiček + amortizacija nad prepisano): celotni dohodek, je bila v letu 1969 9,57, v letu 1970 12,74, v devetih mesecih letos 12,49 (polletje 12,48).

Prav gotovo, da na akumulativnost vplivajo precej elementi, ki smo jih nanizali v prvem delu, sicer bi bili rezultati mnogo ugodnejši.

Zaradi pospešene amortizacije je tovarna obračunala 4.694.960 din amortizacije nad minimalno predpisano, v letu 1970 skupaj 5.378.396 din. Sposobnost osnovnih sredstev rapidno pada od 41,3% konec leta 1970 na 35,4% konec polletja oz. 31,7% konec septembra 1971. Močnejši vpliv ima pospešena amorti-

zacija na sposobnost delovnih priprav, ki je padla od 32,5% konec leta 1970 na 26,0% konec polletja oz. 21,7% konec septembra 1971.

Kljub pospešeni amortizaciji je vprašanje ali obračunana amortizacija zadostuje za nadomestitev osnovnih sredstev, ker stopnja inflacije kontinuirano spreminja realnost osnove za obračun.

Ekonomičnost poslovanja, merjena z ustvarjenim celotnim dohodkom na 100 din porabljenih sredstev, je v letu 1970 dosegla din 148,90, v polletju din 148,78 in v devetih mesecih 1971 din 149,74.

V letošnjem letu je bil najet le en kredit za osnovna sredstva v znesku din 750.000, ki še ni v celoti izkoriščen. Dolgoročni krediti za obratna sredstva so se povečali le za zakonsko določeno spremembo kratkoročnih kreditov v dolgoročne.

V primerjavi s povprečno vezavo obratnih sredstev z enakim razdobjem lanskega leta se je vezava bodisi v zalogah kot v terjatvah pove-

čala za 22,8%, oz. v absolutnem znesku za 17 milijonov din. Takšna vezava ob nespremenjenih virih obratnih sredstev angažira druge namenske vire kot so: sredstva namenjena za investicije, sredstva rezervnega sklada in sredstva namenjena za družbeni standard. Hudo je namensko angažiranje sredstev za družbeni standard, saj je tovarni onemogočeno izvajanje že tako pičlega programa finansiranja stanovanjske gradnje. Kljub dodatnim namenskim virom so še vedno visoke neplačane obveznosti do dobaviteljev in bank s povečanimi stroški za zamudne obresti.

Tovarna tudi v tretjem kvartalu kot v prvem polletju 1971 ne dosega rezultatov, kot so bili načrtovani v letnem programu. V bistvu se rezultati ne razlikujejo od rezultatov doseženih v enakem razdobju preteklega leta z razliko, da končni efekti zaostajajo zaradi spremenjenih pogojev gospodarjenja.

A. B.

ISKRA — TOVARNA ELEMENTOV ZA ELEKTRONIKO LJUBLJANA, STEGNE 17.

o b j a v l j a prosto delovno mesto

DELAVCA za pripravo mase v obratu »Keramika«

Pogoj: KD keramik ali priučen delavec, močan, ter vijačine prost.

Delo je izmenično. OD po učinku.

Ponudbe z dokazili sprejema kadrovska služba tovarne Ljubljana, Stegne 17 do zasedbe delovnega mesta.

Trboveljski mladinci v Šentjerneju

Čas ekskurzij in izletov po navadi ob takem času že mine, vendar pa nas je še vedno izredno lepo vreme ohrabilo, da smo se mladinci Iskrine tovarne polprevodnikov iz Trbovelj odločili, da gremo na ekskurzijo v Iskrin obrat »Upori« v Šentjerneju.

Za Šentjernejo se nismo odločili samo zaradi sorodne dejavnosti obeh tovarn, ampak zaradi splošno znane dolenske gostoljubnosti in ne nazadnje tudi zaradi tega, ker je Dolenjska domovina cvička.

Tako smo v soboto, 6. novembra, krenili z avtobusom na pot. Vreme je bilo lepo, toplo, razpoloženje pa že kar na začetku takšno, kot se za mlade spodobi. Za to sta skrbela predvsem Loize in njegova kitara in dobra kapljica. Z nami je bilo še nekaj ameriških strokovnjakov, ki delajo v naši tovarni. Potrebno je bilo le malo časa, da so se vključili v našo družbo.

Po prihodu v Šentjernejo je bil seveda najprej na vrsti ogled obrata, ki smo si ga z velikim zanimanjem ogledovali. Ker je bilo do kosila še nekaj časa, smo med tem skočili v bližnje Pleterje, da bi videli še znamenito kartuzijo. Predstavnice nežnejšega

spola so sicer rahlo protestirale, ker je vstop v samostan dovoljen samo moškim.

Po res odličnem kosilu, ki so ga nam pripravili v tovarniški restavraciji, smo nadaljevali pot v Kostanjevico. Na vrsti je bil ogled Kostanjeviške jame, ki je še malo znana, saj so jo šele letos odprli za obiskovalce. Priznati je treba, da je jama res vredna ogleda.

Že dokaj utrujeni smo se ustavili v kostanjeviškem gradu, kjer je znana galerija na prostem Forma viva. Poleg ostalih znamenitosti je v gradu še klet založena s pristno dolensko kapljico. Takoj nam je bilo jasno, da

se od nje ne bomo tako hitro ločili. Prišli so še mladinci iz »Uporov«, vključili smo magnetofon in začelo se je rajanje, kar je predstavljalo tudi zaključek ekskurzije.

Zvečer smo se poslovili od prijaznih gostiteljev in se odpravili proti domu, toda pot do doma je bila dolga, zato nikakor ni šlo brez vmesnih postankov. Prav je, da se prek časopisa še enkrat toplo zahvalimo mladincem iz obrata »Upori« za tako lepo organizirano ekskurzijo in jih obenem vabimo, da nam obisk vrnejo. Potrudili se bomo, da se bodo med nami dobro počutili.

-nj-

»Avtoelektrika« Nova Gorica

Obiskali smo tovarno Iskra v Semiču

Lep jesenski dan je ustvaril čudovito vzdušje ob nadvse uspešnem srečanju družbenopolitičnih organizacij »Avtoelektrika« in predstavnikov tovarne v Semiču. Nudila se nam je priložnost, da skupno razpravljamo o vlogi sindikata v naših delovnih organi-

zacijah, skratka izmenjava mnenj in izkušenj nam je dala vedeti, da lahko uporabljamo vse v skupno korist.

Menimo, da smo vsi enotni v oceni, da je tovarna v Semiču t.j. člani, ki so več let mnogo žrtvovali za boljše življenje novih generacij, dosegli zavirljive uspehe. Pri tem so se zavedali, da je vendar človek tisti osnovni in najvažnejši činitelj vsega dogajanja v podjetju. Nema lo sredstev odvajajo za družbeni standard tako glede prehrane, stanovanj in rekreacije. Seveda pa imajo v planu to dejavnost še izboljšati z izgradnjo novih objektov v njihovem novem rekreacijskem centru ob Kolpi. Ta edinstven objekt je pravi spomenik njihove enotnosti in skromnosti.

Ob tej priliki se jim zahvaljujemo za izkazano gostoljubnost, ki smo je bili deležni, hkrati pa želimo vsem skupaj še mnogo delovnih uspehov.

Božo Tribušon
predsednik IO sindikata
Avtoelektrika

Jožica Fon

Združili koristno s prijetnim

Pred kratkim je kolektiv oddelka ATN na Blejski Dobravi imel ekskurzijo v obrat uporov in potenciometrov v Šentjerneju na Dolenjskem.

V zelo lepem jutru smo se z avtobusom odpeljali z Jesenic, ustavili smo se v Trebnjem, kjer smo imeli zajtrk, potem pa nadaljevali pot v Šentjernejo, kjer sta nas pričakala dva strokovna sodelavca obrata. Med ogledom smo se seznanili s celotno strukturo proizvodnje uporov in potenciometrov, spoznali sistem dela in tudi nekatere zaposlene v tem obratu. S tem smo si razširili spoznavanje podjetja Iskra in navezali nova poznanstva in prijateljstva.

Po končanem ogledu obrata smo se odpeljali v Kostanjevico, kjer smo si z zanimanjem ogledali zelo lepo razstavo na prostem »Forma viva«. Od Kostanjevice nas je avtobus peljal mimo Brežic proti Čateškim toplicam, kjer smo imeli kosilo. Zatem so si nekateri privoščili nekaj pristne dolenske kapljice, nekaj pa je bilo tudi takih, ki so svoj prosti čas izkoristili za kopanje v bazenu. Zvečer smo se odpeljali proti domu, med potjo pa smo se ustavili tudi v Novem mestu, kjer so prišli na račun ljubitelji glasbe in plesa.

Bili smo zadovoljni, saj smo združili koristno s prijetnim.

Sindikalnemu odboru gre vsa zahvala za zelo dobro organizacijo ekskurzije. Želimo, da bi lahko obiskali še druge tovarne in obrate, saj bi le na tak način lahko v celoti spoznali proizvodnjo našega podjetja in si s tem izmenjavali mišljenja in izkušnje, kar bi nam kot najmlajšemu kolektivu Iskre mnogo pomenilo in tudi koristilo.

Udeleženci kolektiva odd. ATN Blejska Dobrava so bili z ekskurzijo v obrat uporov v Šentjerneju zelo zadovoljni

»Elektromehanika« Kranj

OBVESTILO

PARKIRANJE

Prizadevanja za ureditev parkiranja na prostoru ob tovarni kljub vsem naporom niso uspešna zaradi nekaterih nediscipliniranih posameznikov, ki kljub novu urejenemu prostoru za parkiranje parkirajo na cesti in rezervnih parkirnih prostorih.

Uprava javne varnosti Kranj, ki prek prometnih organov ureja parkiranje, nas opozarja, da uredimo prometni režim in zato ponovno objavljamo:

Parkirni prostor za voznike motornih vozil (avtomobile) je na prostoru med cesto in Savo ter parkirišču ob orodjarni. Za mopede in motorna kolesa pa bo zgrajena posebna lopa pri železniški progi.

Prepovedano ja parkirati:

(urejeno s cestno signalizacijo)

na prostoru, ki je rezerviran za parkiranje avtobusov ob savski vratarni, rezerviranih parkirnih prostorih pred glavno vratarnico in ob cesti, ki pelje v Savsko Loko.

Vsakdo, ki bo parkiral na tem prostoru, bo plačal kazen za prekršek organom PM Kranj.

Parkirni prostor pred glavno vratarnico je s sklepom poslovnega odbora tovarne rezerviran za parkiranje avtomobilov vodilnih delavcev in ostalih, ki imajo posebne parkirne značke s številkami parkirnih prostorov.

Parkiranje na tem prostoru brez dovoljenja pomeni kršitev delovnih dolžnosti po čl. 117 tč. 2 pravilnika o delovnih razmerjih in bo zoper kršilce uveden postopek.

Vratarji in čuvaji so zadolženi, da se prometni režim pravilno uredi in da v zvezi s tem izvajajo ukrepe.

Uprava tovarne Elektromehanika

»Elektromehanika« Kranj

Res lušno je tam na Dolenjskem...

Pododbor sindikata »Orodjarne« v kranjski tovarni je prejšnjo soboto organiziral izlet na Dolenjsko. Pot nas je vodila iz Kranja prek Ljubljane do Čateških toplic. Tu smo imeli dovolj časa za kopanje. Nekaj »vročekrvnih« se je kopalo v odprtem bazenu, »zmrznjenci« pa v pokrite. Zabave ni manjkalo, saj smo lahko občudovali vse mogoče stile plavanja. Iz Čateških toplic smo se odpeljali na kosilo v Bregano. Tu pa se je zataknilo; kosilo ni bilo tako, kot je bilo naročeno. Najbolj pa nas je

motil odnos gostincev, ki so ignorirali slovensko besedo, delali pa so tudi razliko med slovensko in hrvatsko govorčimi gosti. Po kosilu smo se odpeljali do gradu Mokrice, ki je znan iz časov kronanja Matije Gubca. Ker je bil grad zaprt, smo se takoj napotili v Veliko Dolino, kjer smo pustili naš avtobus in se povzpeli do bližnje vasi Ponikve. V zidanci nekoga domačina smo ob dobri kapljici proslavljali sv. Martina, ki je v teh dneh »spremenil mošt v vino.

Zelo dobre volje smo se vrnili v gostilno v Veliko Dolino, kjer smo se okrepčali z okusnim narezkom, nakar smo se veseli vrnili v Kranj, dobre volje pa je bil tudi organizator, saj je zadovoljil tudi tiste člane »Orodjarne«, ki se niso mogli udeležiti daljših izletov.

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva ZP Iskra Kranj, industrije za elektromehaniko, telekomunikacije elektroniko in avtomatiko — Urejuje uredniški odbor — Glavni urednik: Pavel Gantar — Odgovorni urednik: Janez Sile — Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo — Naslov uredništva: ISKRA Kranj, Savska loka 4, telefon 22-221, int. 333 — Tisk in klišej: »CP Gorenjski tisk« Kranj